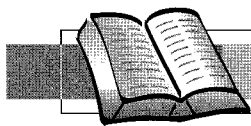

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

Schuilen bij God

David, de dichter van deze psalm, mag zijn bevinding meedelen tot lering en troost van de Kerk des Heeren. David, door God van eeuwigheid verkoren en gekocht door het dierbaar bloed van Christus en in de tijd geroepen met de onwederstandelijke zaligmakende roeping. Wat zijn ze gelukkig die God in de tijd zalig maakt, zalig leidt en straks de zaligheid ten volle schenkt. Zijn er dan geen redenen in de mens dat Hij ze zalig zal maken? Immers nee. Het is alleen het eeuwige, onveranderlijke welbehagen, wat God in de tijd volvoert.

Allen hebben we in onze diepe val God verlaten. De mens, het sluitstuk van de schepping, waar God Zichzelf op een bijzondere wijze in heeft willen verheerlijken naar Zijn welbehagen, is geknecht aan de zonde en de gevolgen der zonde. Deze mens in zijn natuurstaat heeft geen behoefte aan het schuilen, waar David van spreekt.

Nee, deze mens heeft schuilplaatsen genoeg, waar hij of zij meent veilig te zijn. En toch slapen ze als in het opperste van een mast; nee, ze zien geen gevaar. Zij zien niet dat ze reizigers zijn naar dat nare verderf, waar de worm niet sterft en het vuur nooit meer wordt uitgeblust.

Arme, ongelukkige medereiziger, haast u toch!

David heeft in dit psalmvers het oog op reizigers die er achter zijn gekomen dat ze een schuilplaats missen. Wat zijn dat dan voor mensen? Wel, dat zijn zij, waar Christus met Zijn

“Bij u schuil ik.”

Psalm 143:9b

hart Borg voor geworden is. Christus heeft in de staat der vemedering voor hen een schuilplaats verworven.

Hoe heeft Hij onder de branding van de toorn Gods en onder de vloek der wet en onder aantijging van de satan Zijn Kerk een schuilplaats verworven. En in de staat der verhoging heeft Hij ze verlost uit dat gevaar, zodat de Kerk in Christus nu alles heeft en ook terug is gebracht in de gemeenschap Gods.

Maar dit moet nu onderwerpeijk beleefd worden, wil de ziel daar de troost van hebben. Deze verloren doch uitverkoren zondaar mag door een bovennatuurlijke kennis door Geest en Woord er achter worden gebracht dat ze in groot gevaar zijn. Gevaar, om zo verder te leven zoals ze geboren zijn.

Waar zullen ze heen vluchten, als de wet hen een kernbron der ellende wordt. Nee, zij weten niet waar ze ooit zullen schuilen. Het wordt hun steeds gevaarlijker op de wereld als ze meer en meer gaan zien hun dadelijke zonden. Wat wordt het een eeuwig wonder als de Heere hen eens op Zijn tijd laat zien dat er bij Hem vandaan nog schuiling te verkrijgen is. Als Hij belooft hen schuiling te willen geven. Maar met dit alles zijn ze nog wel in gevaar hoor. Als de Heilige Geest hen dan gaat leiden naar de bron der zonden en hun diepe verdorvenheid. Welzalig dan hij, die bij de aanvang maar ook bij de voortgang kennis mag krijgen van Hem, die nu alleen hen schui-

ling geven kan. Nee, als ze dan op Christus mogen zien en in Zijn wonden allerlei vertroosting verkrijgen, dan zien zij geen gevaar. Dan wordt het wel eens even waar, wat David zegt: “Bij U schuil ik”. Maar welzalig is dan hij of zij die niet alleen in Christus mag worden bevonden, maar ook door Hem met God verzoend mag wezen. Die ook mogen ervaren dat deze schuiling veilig is. Veilig tegen allerlei gevaren.

Al Gods kinderen zoeken en begeren deze veilige schuiling.

“Bij U schuil ik”. Als ze menigmaal zo vrezende zijn voor allerlei gevaar. Als ze zo te strijden hebben met de satan, de wereld en hun eigen verdorven vlees. Wat kan de strijd vaak hoog gaan en de tegenpartij hen benauwen.

“Bij U schuil ik”. Als ze zien op hun zwakheid, hoe zullen ze het ooit tot het einde volbrengen. Maar gelukkig als ze dan eens mogen schuilen bij Hem, dan mogen ze die veiligheid zien. David mocht onder al de bestrijders en al de vijanden het uitroepen: “Bij U schuil ik”.

Kom, volk des Heeren, hoe vaak maakt u gelovig gebruik van deze schuiling? Of voelt u de vijanden

Inhoud

Meditatie: Schuilen bij God	1
Verbond, beloften en prediking (4)	2
In orde	3
Commentaar: De godsdienst van de leegte	5
Lezers vragen	7
Kerknieuws	7
Berichten	8
Preekbeurten	9

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

*****

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

*****

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@rdnet.nl

*****

Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:

Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-.
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

*****

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 12 uur.

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

niet, merkt u niet dat het op de aarde steeds bruter en bruter wordt. Dat het geruis van Zijn voetstappen hoorbaar is. Hoe meer we met David mogen zeggen: "Bij U schuil ik", hoe meer we mogen ervaren de veiligheid van dit schuilen. Het is een geheim te mogen weten, waarom en hoe de Heere Zijn volk laat schuilen. Hoe meer bestrijders, hoe meer vijandschap, hoe meer tegenwerken, hoe meer beroering, hoe schoner, hoe zoeter, hoe zaliger deze Goddelijke schuiling. Dan wordt Psalm 19 vers 3 waar: "de dag aan de dag stort overvloediglijk spraak uit en de nacht aan de nacht toont wetenschap". "Bij U schuil ik". Dat is de enige grondbuiten onszelf in

Christus alleen. Arme, ongelukkige medereiziger, waar zoekt gij uw schuiling?

Kom, het is nog te verkrijgen, uit genade alleen.

Psalm 107 vers 10

*Doch riepen z' in d'ellenden
Den HEER'ootmoedig aan,
Hij deed hun angsten enden,
En hen 't gevaar ontgaan.
Hij zond Zijn krachtig woord,
Hij deed hen bij zich schuilen;
Bracht hun genezing voort,
En rukte z' uit hun kuil*

Oud-Beijerland, ds. C. van Krimpen

Verbond, belofte en prediking

(4) Met onderscheid spreken over de beloften

Als we nadenken over het verbond, dan is dat niet mogelijk zonder de beloften daarbij te betrekken. We moeten met onderscheid over de beloften spreken. Dat deed ook Calvijn al. Graafland wijst erop in *Van Calvijn tot Comrie* dat bij Calvijn de algemene aanbieding de tot de uitverkorenen beperkte bestemming van de belofte niet opheft (deel I, blz.116). Onze Dordtse Leerregels spreken over de belofte van het Evangelie, "dat een iegelijk, die in de gekruisigde Christus gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe". Die belofte moet alle hoorders zonder onderscheid worden gepredikt met bevel van bekering en geloof (DL II,5). Die belofte van het Evangelie komt dus tot ieder. Daarin vindt de aanbieding plaats van Christus en de verbondsweldaden. De belofte van het Evangelie noemden onze vaders een conditionele, voorwaardelijke belofte, omdat daarin ook gesproken wordt over de weg, waarin de belofte vervuld zal worden. In welke weg? In de weg van het geloof, want er wordt gesproken over "een iegelijk, die in de gekruisigde Christus gelooft". Dat geloof is de voorwaarde, de conditie. Maar dan geen voorwaarde, die wijzelf vervullen moeten, maar die de Heere vervult in het hart van al de Zijnen. Graafland

benadrukt dat we bij Calvijn nog geen systematisch uitgewerkte leer over de beloften aantreffen en dat hij zeer ruim spreken kan over de aanbieding der genade. Maar er zijn bij Calvijn ook duidelijke aanwijzingen "dat de door Calvijn bedoelde algemene aanbieding van de belofte niet meer tot inhoud heeft dan dat *allen* die geloven, of, en dat is in wezen hetzelfde maar in accent maakt het toch een groot verschil, dat *alleen* die geloven, deel krijgen aan het heil in Jezus Christus" (*Van Calvijn tot Comrie*, deel I, blz. 113).

Ds. C. Harinck stelt in zijn *De Schotse Verbondsleer* dat we onderscheid moeten maken tussen de belofte van het Evangelie, die in de algemene aanbieding tot alle hoorders komt, en de beloften des verbonds. Datzelfde onderscheid werd ook gemaakt door de Generale Synode van 1986. In plaats van over evangeliebeloften en verbondsbeloften, mag u ook spreken over conditionele, voorwaardelijke beloften en onconditionele, onvoorwaardelijke beloften. Zo spraken onze vaders daar immers over. De verbondsbeloften zijn die beloften, die in Christus vermaakt zijn aan de uitverkorenen en die zeker vervuld zullen worden. Die verbondsbeloften werden door onze vaders wel onconditionele of absolute beloften genoemd. De Heere zegt daarin, zonder enige voorwaarde: "Ik zal." "Ik zal nooit meer op u toornen en

nooit meer op u schelden.” “Ik zal hun tot een God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn” (Jer.31:33). In de verbondsbeloften wordt de eeuwige zaligheid beloofd. En wat de Heere zegt, doet Hij ook. Zou Hij het zeggen en niet doen? Die beloften vervult Hij, zonder enige voorwaarde. Juist in die verbondsbeloften ligt dan ook de vastheid van de zaligheid. De synode van 1986 sprak uit: “Deze verbondsbeloften zijn de toezeggingen, die God de Vader van eeuwigheid vermaakte in de raad des vredes aan de Borg, het Hoofd en de Middelaar van het verbond der genade. Zij gelden Christus en degenen, die van Christus zijn, namelijk Zijn uitverkorenen.” Ook de Dordtse Leerregels spreken met onderscheid over de beloften. Naast de belofte van het Evangelie, die tot ieder komt (II,5), zeggen de Leerregels in III/IV,8 het volgende: “Hij belooft ook met ernst allen, die tot Hem komen en geloven, de rust der zielen en het eeuwige leven.” Belooft de Heere aan alle hoorders van het Evangelie het eeuwige leven? Nee, alleen aan hen, die komen en geloven.

De beloften des verbonds en de prediking

Maar als de verbondsbeloften in Christus alleen aan de uitverkorenen vermaakt zijn, hoe moeten zij dan gepredikt worden? De Erskines en Fisher geven daar in hun al eerder genoemd werk een antwoord op. “81. Aan wie werd deze belofte van het eeuwige leven gegeven? In de eerste plaats aan Christus en zo in de tweede plaats in en door Hem aan de uitverkorenen, zoals blijkt uit Tit.1:2, vgl. met 1 Joh.2:25. 82. Aan wie worden de beloften van het verbond voorgesteld? Aan allen, die het Evangelie horen, mét hun zaad, Hand. 2:39: U komt de belofte toe en uw kinderen. 83. Welk recht hebben zij, die het Evangelie horen, op de beloften, als ze hun zo in het algemeen overgemaakt worden? Een recht van toegang tot de beloften en van al de goederen, die erin vervat zijn, zodat ze daardoor niet te verontschuldigen zijn, als ze niet geloven, Joh.3:18. 84. Welk recht geeft het geloof of de daad van het geloven op de beloften? Een recht van bezit, uit kracht van de vereniging met Christus in Wie al de beloften ja en amen zijn. Joh.3:36: Hij, die

gelooft ... heeft het eeuwige leven.” Dus in de prediking worden de verbondsbeloften, die in Christus aan de uitverkorenen zijn vermaakt, wel alle hoorders voorgesteld. Zij hebben een recht van toegang tot de beloften. Dat is geheel in de lijn van de zesde leeruitspraak van 1931, waarin gesproken wordt over “de ernstige aanbieding van Christus en de verbondsweldaden in het Evangelie”. Echter alleen de uitverkorenen *bezitten* de beloften vanuit de vereniging des geloofs met Christus. En de moeite die ds. Kersten had met de drieverbondenleer was, dat daarin alle gedoopten zonder onderscheid gesteld worden in het bezit van de beloften. Als gedoopte bondeling bezit men dan, hééft men dan de beloften. Zo raakt het toepassende werk van de Heilige Geest op de achtergrond.

In de prediking wordt het verbond bediend

In de prediking vindt de bediening van het genadeverbond plaats. Daarom wil ik, na iets geschreven te hebben over het verbond en de beloften, ook nog iets zeggen over de prediking. De prediker is “bedienaar van het genadeverbond”, in hem is “de bediening der verzoening gelegd”, zoals Paulus schrijft in 2 Korinthe 5:18. Het is de prediking van Wet en Evangelie. De verbrijzeling door de Wet maakt plaats voor Christus. Met alle nadruk zullen we in onze oppervlakkige tijd de nood-

zaak van het plaatsmakende en ontdekkende werk van de H.Geest moeten benadrukken. Ds. A. Vergunst waarschuwt in *Neem de wacht des Heeren waar* (1983, blz.92) voor een “praktisch remonstrantisme”, dat de kerk van gereformeerd belijden overspoelt. “Er wordt geijverd voor ‘verbondsmatig’ spreken en preken, waarbij veelal eenzijdige nadruk op de eis des geloofs gelegd wordt. De onmacht van de natuurlijke mens om te kunnen geloven wordt in de H. Schrift even nadrukkelijk geleerd als de schuld van het ongeloof. Wie echter deze onmacht in de prediking en zielszorg verdoezelt, loopt het gevaar over geloof te spreken als een mogelijkheid, die de natuurlijke mens nog gelaten is. Al wordt nog wel van het geloof als een gave van Gods genade gesproken, in de praktijk valt de nadruk op de ‘gelovende mens’ en wordt aan de eenzijdigheid van Gods genade geweld gedaan.” Daarom mag in de prediking niet gezwegen worden over het plaatsmakende werk van de H.Geest, Die ontdekt aan zonde en schuld, Die ontgrondt, ontbloot en verbrijzelt, opdat er plaats kome voor Christus. Veel verzet tegen de schriftuurlijk-bevindelijke prediking komt voort uit verzet tegen dat plaatsmakende werk. Men wil een gelovige zijn in Christus, zonder dat men zich ooit diep verloren geweten heeft voor God.

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

In orde

De zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente

Op kerkelijk terrein is veel gaande vandaag. Op het terrein van de leer, over de toe-eigening des heils. Er is ook veel aan de hand op het terrein van de ethiek; inzake de levensopbaring staan de ontwikkelingen bepaald niet stil. Hetgeen momenteel het meest de aandacht trekt, is ongetwijfeld wat er gaande is rondom Hervormde kerk, SoW, PKN. Daarbij gaat het over principiële zaken omtrent de grondslag en de belijdenis der kerk. Maar het gaat ook wezenlijk over zaken van kerkordelijke aard. De wijze van kerkregering

is mede inzet van deze ingrijpende problematiek. Nu is het niet mijn bedoeling kerkordelijke vraagstukken van Hervormde kerk en PKN in *De Saambinder* te gaan bespreken. Wel kan het ook voor ons leerzaam zijn een enkel wezenlijk punt wat meer van dichtbij te bekijken. Het gaat mij in dit artikel dan vooral om de vraag naar de positie van de plaatselijke gemeente.

Plaatselijk gemeente autonoom?

Velen zijn van mening dat de autonomie van de plaatselijke gemeente binnen het raam van de hervormde en PKN kerkorde niet zo groot is. Tenminste, waar dit betreft (het

beheer van) de kerkelijke goederen. Want als het gaat over de leer, de liturgie, de handhaving van de tucht inzake leer en leven dan is de vrijheid heel groot. Maar inzake vormgeving van kerkregering en recht op kerkelijke goederen lijkt het erop dat de autonomie van de plaatselijke gemeente of kerkenraad toch niet zo groot is. De indruk wordt gewekt dat dan de landelijke kerk heel veel te zeggen heeft. Dat was althans de opvatting van de hervormde synode en dat lijkt de mening van de synode van de PKN. Misschien moeten we nog voorzichtiger formuleren: degenen die plaatselijk de PKN vormen, hebben recht op de goederen van de Hervormde kerk. Zo lijkt de gedachte van officiële zijde te zijn.

Plaatselijke gemeente is compleet

Hoe is dat nu in het gereformeerde denken over kerkorde, kerkregering en het beheer van kerkelijke goederen? Kern in het gereformeerde denken in deze is dat de plaatselijke gemeente een complete gemeente is. Daar is het Woord, daar worden de sacramenten bediend en de tucht gehandhaafd. Daar zijn de ambten. En Christus regeert Zijn gemeente door Zijn Woord en Geest, en in de middellijke weg door de ambten. De kerkenraad vertegenwoordigt de gemeente. Het gezag berust bij de vergadering der ambtsdragers, bij de kerkenraad dus. Zo berust ook het beheer bij de kerkenraad. Dat is de gereformeerde lijn die in de Dordtse Kerkorde vastligt en die wij binnen de Gereformeerde Gemeenten volgen. In feite was dit ook altijd nog de lijn binnen de Gereformeerde Kerken. In de fusie tot PKN is deze lijn verlaten en is de hervormde lijn gevolgd. Enkele gereformeerde kerken zijn het onder andere hiermee zo fundamenteel oneens dat ze mede en vooral om deze reden niet in de fusie zijn meegegaan.

De vraag kan gesteld worden: is de plaatselijke gemeente dan helemaal autonoom? En als de plaatselijke gemeente dan geheel zelfstandig is, verval je dan niet tot een vorm van independentisme? Is dat niet strijdig met de gedachte dat de kerk als totale lichaam van Christus is?

De plaatselijke gemeente is een complete kerk. Daar zijn de ambten; daar is het Woord. De plaatselijke gemeente is ook een *zelfstandige* gemeente, maar dat is niet hetzelfde

als een *op zichzelf staande* gemeente. Een gemeente is naar schriftuurlijke roeping gehouden gemeenschap te oefenen met gelijkgezinde gemeenten. Daarvan vinden we meerdere voorbeelden in het Nieuwe Testament. Toen er vragen rezen naar aanleiding van het zendingswerk, hielden de ambtsdragers der gemeenten beraad in Jeruzalem (Hand. 15). Als er armoede is in de Jeruzalemse gemeente wordt er door de gemeenten in Griekenland voor deze gemeente gecollecteerd (1 Cor. 16).

De plaats van de bredere vergadering

Een gemeente is enerzijds compleet en zelfstandig, en staat anderzijds in contact en communicatie met andere gemeenten. Zo is er het verband van de classis, waarin naburige gemeenten samen komen. Het gezag van de classis komt hier vandaan dat iedere kerkenraad afgevaardigden naar de classis stuurt. Zo vormen de vertegenwoordigers van de plaatselijke gemeenten tezamen de bredere vergadering. Die bredere vergadering heeft dan ook een groter gezag in bepaalde zaken dan de plaatselijke gemeente. Dat geldt voor een classis; dat geldt vervolgens ook weer voor een synode. Daarin komen immers weer de afgevaardigden van enkele classes bijeen.

Zelfstandig, maar niet op zichzelf staand

De plaatselijke gemeente is in hoge mate autonoom. Maar ook weer niet in absolute zin. Enkele voorbeelden uit de praktijk van ons kerkelijke leven mogen één en ander verduidelijken. Periodiek wordt er vanuit de classis kerkvisitatie gedaan. Daarbij komen twee door de classis aangewezen predikanten op bezoek bij de kerkenraad van de plaatselijke gemeente. Zij brengen een broederlijk bezoek om na te gaan of het plaatselijke kerkelijke leven naar Schrift, belijdenis en kerkorde toegaat. Tot opscherping en in verbondenheid. En zij rapporteren van hun bevindingen in hoofdlijn op de classis.

De kerkenraad is autonoom in het stellen van kandidaten voor de ambten. De ledenvergadering kiest uit de gestelde kandidaten. Maar gaat het over het beroepen van een predikant, dan is er vervolgens wel de toestem-

ming van de classis nodig. De consultant tekent namens de classis de beroepsbrief. Neemt de predikant het beroep aan, dan moet hij zijn kerkelijke bescheiden op de classis tonen en oordeelt de classis of de bevestiging kan plaatsvinden. Neemt een kandidaat tot de heilige dienst een beroep aan, dan moet hij ten overstaan van de classis eerst nog een examen met goed gevolg afleggen eer hij bevestigd kan worden. Doen er zich problemen voor met een predikant zodat de bediening in geding raakt, dan is de classis de instantie die daarover oordeelt.

Wanneer er een ouderling of een diaken gekozen is, lijkt dit een binnengemeentelijke aangelegenheid. Toch is dat niet in absolute zin het geval. Want als er bezwaren tegen de bevestiging worden ingebracht, en de bezwaarde legt zich niet neer bij het oordeel van de kerkenraad in deze, dan is de classis de instantie die uitspraak doet.

Ook een ander voorbeeld maakt duidelijk dat de autonomie van de plaatselijke gemeente of kerkenraad niet absoluut is. Wanneer een kerkenraad zich genoodzaakt ziet een lid onder de tweede trap van censuur te plaatsen, dan is de classis daarbij nodig. Want eer de kerkenraad tot deze stap mag overgaan, moet eerst advies van de classis worden ingewonnen.

Betrokkenheid en afhankelijkheid

Inzake het beheer van de kerkelijke goederen is de gemeente, c.q. de kerkenraad autonoom. Dat mag in hoofdlijn zo gesteld worden. Toch is er een klein lijntje naar de classis. Want stel dat een gemeentelid het niet eens is met een bepaald besluit van de kerkenraad inzake het beheer van de gebouwen, dan kan zo'n lid zich op de classis beroepen. Overigens zal de classis zich bij zo'n appèl uiterst terughoudend opstellen. Namelijk vanwege de erkenning van de zelfstandigheid van de plaatselijke gemeente, c.q. kerkenraad. Maar zou bijvoorbeeld een kerkenraad een bepaald ingrijpend besluit inzake de gebouwen doordrukken terwijl dit voorstel op de ledenvergadering nauwelijks de meerderheid kreeg, dan zou de classis bij een ingediend appèl toch wel eens tot voorzichtigheid kunnen manen.

De plaatselijke gemeente is zelfstandig, maar staat niet op zichzelf. Onze gereformeerde vaders hebben uit

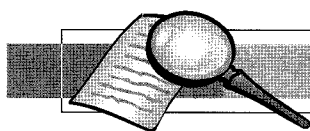
Gods Woord begrepen dat de Heere ons niet de weg van de absolute autonomie wil doen gaan. De Heere wijst, juist ook in Zijn gemeente, altijd de weg van het samen, het op elkaar aangewezen zijn. Wel met begrenzings: niemand mag zich met andermans doen bemoeien. Ook met het wijzen van ieder op de eigen verantwoordelijkheid. Die moet gerespecteerd en gehonoreerd worden. Maar niet zover dat er individualisme op gaat treden. Dat past niet

bij de gemeenschap der heiligen. En dat is immers de kerk. Individualisme past niet bij het lichaam van Christus. Elk der leden, ook elk der gemeenten, moet beseffen dat men elkaar nodig heeft. En door ieder afzonderlijk én door ons gezamenlijk dient beseft te worden: we hebben de Heere nodig. Zo hebben we in Zijn wegen te gaan.

(wordt vervolgd)

Dordrecht,

ds. P. Mulder

Commentaar

De godsdienst van de leegte

Vorige week heeft ds. W. Visscher in deze rubriek aandacht besteed aan de voetbalgekte, die ons land enkele weken in de ban heeft gehouden. Inmiddels is dat allemaal weer wat weggeëbd. Andere sporten komen voor het voetballen in de plaats en nemen de harten en gedachten in beslag. Misschien vinden sommige lezers het vreemd, ja zelfs wat ongepast om in *De Saambinder* twee keer achter elkaar aandacht aan de massale sportverdwaazing te besteden. Maar laten we ons niet vergissen! Voetbal heeft Nederland, ja zelfs de hele wereld in zijn greep. Het lijkt wel een nieuwe religie. De mens van deze eeuw probeert de leegte van zijn bestaan op te vullen met iets dat leeg is en een leegte achterlaat: het krijgen van een bal om die vervolgens weg te schieten. De zin van het leven is leeg. Okke Jager zei eens: "De vrije tijd onthult hoe de mens de vraag naar de zin van het leven ontloopt." Maar niet alleen de vrije tijd onthult dat, ook buiten de vrije tijd is alles van deze leegte doortrokken. Voetbal: de godsdienst van de leegte. De godsdienst van het hier en nu. Religie die zich niet meer richt zelfs op het transcendente (uitstijgend boven de menselijke ervaring), maar op een bal die voor de meeste mensen over het televisiescherm rolt en uitroepen van woede of onbeheerste blijdschap ontlokt of onbeheerste agressie veroorzaakt.

Voetbalgekte

Jaren geleden reeds werden de voetballers van het Nederlands elftal aan-

geduid als godenzonen. Meer profane aanduidingen die we ook wel tegenkomen in dit verband zullen we maar achterwege laten. Het is al erg genoeg. De voetbalgekte doortrok als een virus in de achterliggende weken ons land. En niet alleen ons land, maar geheel Europa scheen op de kop te staan en zich over te geven aan een nieuwe religie: de verheerlijking van de bal en van hen die tegen de bal trappen. Tot in verpleeghuizen toe was het papier waarop de menukeuze kan worden gedaan oranje gekleurd. De oranje vlaggen versierden, beter ontsierden, de hallen en de woonkamers. Zelfs mensen die nauwelijks nog aanspreekbaar zijn, werden soms tegen hun wil geconfronteerd met het voetbalgeweld. De tompouces bij de bakker waren slechts in oranje verkrijgbaar. Winkelpersoneel en het winkelende publiek toiden zich in oranje en zij die dat met enige verbazing gadesloegen, werden meewarig bekeken als mensen die niet van deze tijd zijn. Sport verbreedt immers! Op de tijden dat de belangrijke wedstrijden werden gespeeld, waren de files op de Nederlandse wegen nergens te bekennen. Heel Nederland zat aan de buis gekluisterd. De stilte werd slechts zo nu en dan doorbroken als al of niet dronken lieden uiting wilden geven aan hun frustraties over gemiste doelpunten of aan hun vreugde over behaalde overwinningen. Het radio-journaal werd later uitgezonden om het hysterische geschreeuw van de verslaggever bij de wedstrijd niet te onderbreken. Fans van de Oranjeclub

hadden er grote bedragen voor over om de wedstrijden in het buitenland bij te wonen. Na afloop maakten de voetbalenthousiasten zich niet zelden schuldig aan vernielingen en vechtpartijen. Zelfs de wereldeconomie schijnt door de successen en de verliezen op het voetbalveld te worden bepaald. Zo beweerde een commentator dat het verlies van het Nederlands elftal een tweetal jaren geleden er de oorzaak van zou zijn dat het met de economie juist in Nederland zo slecht gaat en dat het daarom van het grootste belang is dat Nederland in de kwartfinale zou winnen en liefst als kampioen uit de bus zou komen... Er is schijnbaar geen belangrijker promotor voor het Nederlandse bedrijfsleven dan een winnend Nederlands elftal. Vandaar ook de grote bedragen waarmee Nederlandse bedrijven de nationale ploeg sponsoren.

Opium

Voetbal is opium voor het volk. De begeerte naar brood en spelen, daarmee is ons volk – laten we maar dicht bij huis blijven – doortrokken als met zuurdeeg. Wat een leegte! Want wat tekent een hedendaagse voetbalwedstrijd? Antoine Bodar zei op een onlangs gehouden Studium Generale in Gouda: "Het brullen is hard. Het drinken is hevig. De geestdrift is grenzeloos: Wint de partij, waartoe men zich rekent: uren lang vieren van feest volgt tot velerlei is vernield en de kater uitslapen vraagt. Verliest de eigen partij, dan blijft het vervolg hetzelfde, alleen in verhevigde mate. En daags nadien? Dan blijkt de vreugde of het verdriet kort. Want wat betrof die opwindende opgewondenheid? De kortstondige wedstrijd. Om wat? Het krijgen van de bal om die weg te schieten. En dan gepaard aan geld, al naar gelang de richting van schieten." Treffend getypeerd. Korte vreugde of korte blijdschap. Met wel heel grote gevolgen, voor de economie, ja, maar veel groter gevolgen nog: voor het morele karakter van ons volk. Na de kater of de kortstondige vreugde zal de behoefte aan een nieuwe manifestatie van nationale omvang zich doen gelden en zal de massa zich storten op een volgend voetbalfeest. Het is net als met het gebruik van alcohol. Door de kater wordt de behoefte aan alcohol alleen maar gestimuleerd. Hoe komt dat toch? Vanwaar die leegte? Mag ik, niet sprekend als vanuit de hoogte, maar met een intens gevoel

van verdriet en tegelijk ook van machteloosheid, eens proberen daar iets over te zeggen?

Ledigheid

De mens van de 21^e eeuw heeft God afgezworen. Slechts een handjevol wil zich nog laten gezegen door een macht buiten hen. Slechts weinigen erkennen Goddelijk gezag over de mens. Hoewel er een deel is dat nog wel wil erkennen dat er een God is, is toch het merendeel van mening dat de mens niet van God afhankelijk is. De autonome mens van deze eeuw kan daar niet meer mee leven. Er is dan ook geen behoefte meer om God te zoeken en te vragen naar Zijn wil. Wij weten zelf wel hoe we ons leven moeten inrichten en we willen daarbij vrij zijn. De ongebondenheid doet zijn intrede. Romeinse wijsgeren als Plato en dichters als Vergilius hebben er reeds op gewezen dat een god de mens tijd heeft gegeven om vrij van zorg en drukte zich bezig te houden met geestelijke dingen. Hij moet zo nu en dan zijn noodzakelijke bezigheid voor het levensonderhoud onderbreken om vrijheid te hebben ten behoeve van kunsten en wetenschappen, wijsbegeerte en religie. Dat is in hun optiek een vrijheid zonder ledigheid. Vrijheid, niet voor recreatie, maar voor creatie. Niet om beziggehouden te worden, maar om zelf bezig te zijn. Dat ideaal is in de loop van de eeuwen gekoesterd gebleven. In onze tijd zien we de mens echter verworden tot een 'ding'. Een ding van economisch nut. Geld en aanzien bepalen de waardering. Dat 'ding' leeft om te werken, want dat moet nu eenmaal voor het levensonderhoud, maar zijn eigenlijke leven ligt buiten de arbeidstijd, in de vrije tijd, zoals de gereformeerde hoogleraar H.M. Kuitert eens heeft gezegd. Hij zegt: "Ons eigenlijke leven ligt niet in de arbeid, maar voorbij de arbeid, in wat men het Tweede Leven noemt, de tijd die we over hebben om dingen te doen die niet hoeven."

In de tijd die we over hebben om dingen te doen die niet hoeven, zoeken we bevrediging van de leegte van ons bestaan. En waar het geloof in God verdwijnt, vertaalt zich dat zoeken veelal in laag-bij-de-grondse bezigheden, die ons slechts een kortdurende schijnvreugde opleveren. Het vermaak in de sport, seks, drugs enz. levert toch slechts kortstondige bevrediging. Ook andere vormen van ver-

maak, zoals het recreatief winkelen, kan ons hart niet vervullen. De mens haast zich om van alles en nog wat te kopen dat hij niet nodig heeft. De bovengenoemde Antoine Bodar zegt: "Zo is zijn geld uitgegeven en weet hij opnieuw waarvoor hij werkt. Om weer recreatief te kunnen winkelen – het hoogste geluk van de hedendaagse mens totdat de economie hem uitspuwt en hij nutteloos in het opbergingshuis wacht op de dood."

Verwildering

"De moderniteit heeft één enkele taak, die doorwerkt in alle aspecten van het denken. Door te ontkennen dat God verantwoordelijk is voor de schepping, brak de moderne tijd de wereld af", aldus Peter Conrad in *De metamorfose van de wereld*, waarin hij de cultuurgeschiedenis van de twintigste eeuw beschrijft. In dat opzicht sluit hij aan bij de historicus J. Huizinga, die er reeds in 1935 (*In de schaduwen van morgen*) op wees dat voor de samenleving, wil zij levend blijven, een zeker evenwicht nodig is tussen geestelijke en stoffelijke waarden, zowel waarden tot *welzijn* als waarden tot *welvaart*. Voorts is zij volgens hem naast beheersing van natuur allereerst een streven, een gerichtheid op een ideaal. En een ideaal kan zich niet ontwikkelen zonder een fundament. Ook een samenleving kan niet zonder een fundament, een moreel fundament. Dat morele fundament was eeuwen lang de gemeenschappelijke erkenning dat God regeert en dat de mens met God in rekening staat en eenmaal voor God moet verschijnen om rekenschap af te leggen. Hoe dat morele fundament in de loop van de eeuwen ook is aangevallen, toch bleef het zichtbaar in de wortels van de samenleving. In onze tijd wordt dat morele fundament echter tot een belijden (zonder praktiseren) van hooguit op intermenselijke relaties gerichte gemeenschappelijke waarden en normen, waarvan men niet weet waarop ze gebaseerd zijn dan misschien alleen op zoiets ondoorzigtigs als de algemene menselijkheid. God is weggeduwd. Gods Woord heeft geen zeggenschap meer. De kerk wordt getolereerd als een belangenorganisatie. Profetisch spreken van de kerk is onacceptabel met het motief dat er een strikte scheiding moet zijn tussen kerk en staat. Godsdienst mag wel, maar het tolerante fundamentalisme van het ver-

meende vooruitgangsgeloof (aldus Bodar) meent dat godsdienst slechts een persoonlijke en tot het individu beperkte aangelegenheid is. De maatschappij gaat teloor waar deze gemeenschappelijkheid van moreel fundament ontbreekt en het genieten van het hier en nu het enige ideaal is dat de zogenaamde ongebonden mens, die is losgeslagen van zijn sociale en culturele omgeving en niet alleen figuurlijk, maar ook letterlijk als een individu over de wereld gaat, overblijft.

En wij?

Het wordt tijd om van deze algemene beschouwingen terug te keren tot de praktijk van ons eigen leven. De godsdienst van de leegte verslaat ook onder ons zijn tienduizenden. Ook onder ons zijn er jongeren die gemakkelijker de namen van het Nederlandse elftal weten te noemen, dan de namen van het twaalfstal kleine profeten van het Oude Testament. Wie zal weten hoevelen er heimelijk toch luisteren (of kijken) naar de voetbalwedstrijden. We kunnen echter niet God dienen en de mammon. De Heere vraagt dat we Hem zullen dienen. De voetbalreligie zal eenmaal blijken een godsdienst van de leegte te zijn. Het laat ons leeg en arm. Bekende voetballers zullen u niet doen delen in de grote bedragen die voor hen betaald worden. Eén is er Die ons kan schenken wat we nodig hebben. Daarvoor is de duurste prijs betaald: het bloed van de Zoon van God. Dat reinigt van alle zonden, ook van de verborgen zonden. Waar moet het heen met ons land en volk? Waar moet het heen met deze wereld? Zal dan de antichrist zich misschien bedienen van brood en spelen om in deze laatste dagen zijn triomfen te vieren? De Heere mocht Zich over ons en onze kinderen nog willen ontfermen, opdat we niet met de godsdienst van deze eeuw, zullen worden meegesleurd. Hij geve een terugkeer naar Zijn inzettingen door Zijn Heilige Geest. Zijn arm is toch niet verkort en Hij heeft groot vermogen. De Heere kan zelfs doen boven ons bidden en denken. We mogen ook onze jongeren in het bijzonder wel oproepen om zich niet mee te laten slepen met de afgod van deze tijd. Het is een godsdienst van de leegte.

De godsdienst van de leegte zit niet alleen in het voetballen. Vele dingen waarmee een mens zich bezighoudt, laten hem leeg. Zelfs ons godsdienstig

bezig zijn zal blijken een godsdienst van de leegte te zijn als we in zelfverheffing op al die dwaasheid rond het voetballen neerzien, zonder ooit zelf zondaar voor God te zijn geworden. Want beter zijn we niet, al worden we wel opgeroepen beter te doen. Alleen Jezus' bloed, toegepast door de

Heilige Geest, zal blijken geen godsdienst van de leegte te zijn, maar van eeuwige volheid, vreugde en blijdschap.

Capelle aan den IJssel,
ds. W. Silfhout

schap dat Hij alle dingen weet en dat geen ding voor Hem te wonderlijk is. Dat wist ook de dichter van Psalm 146. Hij zong *'Die trouwe houdt tot in der eeuwigheid'*. De Heere is de Getrouwe tegenover al zijn ontrouw. Als je zo in de kerk de dienst mag beginnen, blijft er een onwaardige, schuldige zondaar over. Wat een genade als er dan een geloofsgezicht mag zijn op Hem Die trouwe houdt tot in der eeuwigheid. Dan wordt de begeerte naar Gods werk in het hart opgewekt. Dan is er onder het luisteren naar het Woord een honger en een dorst naar de gerechtigheid van Christus. De treurende zullen worden vertroost. Het uitzien zal niet worden beschaamd. Alles verzonddig in het spreken en het luisteren, maar mijn hope staat op U alleen. O, dat de Heere zo telkens weer de Eerste mag zijn aan het begin van een dienst! In afhankelijkheid te mogen luisteren naar de stem van de Meester. Dan mag het met Jeremia op de puinhopen wel eens worden beleefd: *'Het zijn de goedertierenheden des HEEREN, dat wij niet vernield zijn, dat Zijn barmhartigheden geen einde hebben. Zij zijn alle morgen nieuw, Uw trouw is groot'* (Klaagl. 3:22,23). Hoe groot is Hij voor een mens die alles heeft verzonddig! Dat geeft met de dichter van Psalm 138 hoop op de toekomst, *'en Die nooit laat varen de werken Zijner handen'*. Hij zal Zijn werk vermeerderen, versterken en bewaren tot op de dag van Christus Jezus (Filipp. 1:6) Hoe kan dat? Omdat Christus Zijn werk heeft volbracht op de aarde. Vanwege Hem kan er verwachting zijn aan het begin van een kerkdienst. Mag u zo wel eens een kerkdienst beginnen?

Lisse,

ds. C. Neele

Lezers vragen

Een lezer vraagt: *Kunt u iets schrijven over de achtergrond en de inhoud van het votum dat we aan het begin van de dienst (meestal) horen uitspreken?*

Het votum aan het begin van de dienst heeft over het algemeen de volgende inhoud: *'Onze hulp is in de Naam des Heeren, Die hemel en aarde gemaakt heeft, Die trouwe houdt tot in der eeuwigheid, en Die nooit laat varen de werken Zijner handen'*.

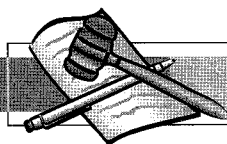
Het is een goede zaak na te gaan wat de inhoud is van woorden die ons overbekend in de oren klinken. We kunnen zo gedachteloos meezingen en meebidden. In de eredienst hebben ook de zaken die in iedere dienst terugkomen een betekenis. De vraagsteller geeft ons aanleiding na te denken over het welbekende votum.

In de Oude Kerk gebruikte men verschillende uitdrukkingen om de eredienst te beginnen. Veel gebruikte woorden waren *'Vrede zij ulieden'* (Joh. 20:19). In de tijd van de Reformatie begon de dienst op verschillende wijzen. Luther liet een Psalm zingen, terwijl men elders de Naam van de drie-enige God uitsprak. Waar moeten we de oorsprong zoeken van ons votum? Zoals met veel zaken die de eredienst betreffen, hebben we het begin van onze eredienst te danken aan Calvijn. In Straatsburg begon hij de dienst met de woorden uit Psalm 124 vers 8: *'Onze hulp is in den Naam des HEEREN, Die hemel en aarde gemaakt heeft'*. In 1574 schreef de synode van Dordrecht voor dat deze woorden het begin moesten zijn van de eredienst. Later zijn aan het votum nog enkele bijbelse woorden toegevoegd. De uitdrukking *'Die trouwe houdt tot in der eeuwigheid'* is overgenomen uit het laatste gedeelte van Psalm 146 vers 6. De woorden *'en Die nooit laat varen de werken Zijner handen'* zijn afkomstig uit

Psalm 138 vers 8.

Wat is de bedoeling en inhoud van het votum? Het woord 'votum' betekent 'wens'. Het is de begeerte die de voorganger namens de gemeente uitsprekt. Het is het uitzien van de pelgrim in Psalm 124. Deze psalm is immers één van de liederen hammaaloth, die werden gezongen tijdens de opgang naar het huis des Heeren. De pelgrim begeerde de hulp des HEEREN. Hij wist zich in de levenswoestijn totaal afhankelijk van de ondersteuning van Jehova. In het opgaan naar Gods huis mocht hij de hoop stellen op de Middelaar van het verbond. Zou hij deze Zaligmaker mogen ontmoeten in Gods woning? Zou hij iets mogen zien van het dierbare bloed der verzoening? De hulp voor de ziel kon niet worden gemist. Mag u in hetzelfde uitzien uw plaats innemen in Gods huis? Zucht u mee met de bede *'onze hulp is in de Naam des HEEREN'*?

Het is een begeerte met een levende verwachting. De pelgrim voegt er immers aan toe *'Die hemel en aarde gemaakt heeft'*. De Verbondsgod is de Almachtige. Gelukkig is de kerkganger die de Heere zo mag kennen. Opgaan naar Gods huis in de weten-

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK:

Aangenomen:

naar Kootwijkerbroek: kand. G. Beens te Genemuiden, die bedankte voor de overige op hem uitgebrachte beroepen;
naar Middelburg-Centrum: kand. J.M.D. de Heer te Ugchelen, die bedankte voor de overige op hem uitgebrachte beroepen;
naar Rotterdam-Zuid: kand. L. Terlouw te Barendrecht, die bedankte voor de overige op hem uitgebrachte beroepen;
naar Urk: kand. E. Bakker te Opheusden,

die bedankte voor de overige op hem uitgebrachte beroepen.

Beroepen:

te Tricht-Geldermalsen:
ds. D. de Wit te Nieuw Beijerland.

PASTORIEZORGEN

Onze geliefde vriend en broeder ds. R. Boogaard was voornemens om zondag 4 juni in Aagtekerke te preken. Daarom was hij woensdag 30 juni reeds naar zijn zoon

in 's-Gravenpolder gegaan. Daar voelde hij, dat het met zijn hart toch niet goed ging. Ziekenhuisopname in Goes bleek noodzakelijk. Verder wachten hem in dit Zeeuwse ziekenhuis nu onderzoeken, daar na zijn hartoperatie zijn hartklep toch niet helemaal goed blijkt te functioneren. We leven van harte met hem mee. Op 14 juli hoopt hij - zo de Heere wil en wij leven zullen - 83 jaar te worden. Het was een vermaak hem gade te slaan, hoe de Heere hem kennelijk ook na het verlies van zijn onvergetelijke vrouw met moed en kracht begiftigde om de rechten van Gods mond met lust te vertellen en vlijtig te onderwijzen. Opmerkelijk welke plaats hij (nog) mag innemen in de gemeenten in het algemeen, in de classis Amsterdam in het bijzonder, maar ook in het hart van ons als ambtsbroeders. Daarom vragen we ook graag het gebed voor hem in zijn omstandigheden. De God Jacobs zij hem een hoog Vertrek! Getrouw als Hij bevonden wordt op het noodgeschrei.

dsvA

VERGADERING CLASSIS MIDDELBURG

De classis Middelburg hoopt op D.V. vrijdag 23 juli a.s. haar vergadering te houden in de Ter Hoogkerk te Middelburg-Centrum, aanvang 18.30 uur. Dit i.v.m. het classicaal examen van kandidaat J.M.D. de Heer, die het beroep naar Middelburg-C mocht aannemen.

J. Prinsen, scriba

MUTATIES KERKELIJKE JAARBOEK 2004

• Pag. 79, Stichting De Vluchtheuvel
De nieuwe voorzitter is: dr. J.J. Polder, Vermeerlaan 56 3931 TX Woudenberg, tel. 033-2858454,
e-mail: Johan.Polder@rdnet.nl
De nieuwe secretaris is: mw. drs. L.

VOOR DE GOEDE ORDE

Hierbij wordt u nogmaals medegedeeld dat De Saambinder **niet** zal verschijnen op **29 juli a.s.** Gelieve hiervan goede nota te nemen, in het bijzonder met het oog op het inzenden van opgaven inzake predikbeurten, kerkelijk nieuws en andere berichten voor plaatsing in het nummer van D.V. **22 juli a.s.**, dat dus voor **twee** weken geldt.

Van deze gelegenheid maken wij gebruik nogmaals de aandacht van belanghebbenden te vestigen op een drietal andere punten.

1. De uiterste aanlevertijd van met name kopij die via de redactiesecretaris voor plaatsing in het eerstverschijnend nummer wordt aangeboden, wordt regelmatig overschreden. Dit kan tot gevolg hebben dat opname daarin niet kan geschieden, hoofdzakelijk vanwege het in acht te nemen tijdstip van aanlevering daarvan bij de drukkerij.

In verband hiermede wordt belanghebbenden erop gewezen dat bedoelde kopij uiterlijk **woensdag 18.00 uur** in het bezit van de redactiesecretaris dient te zijn indien de desbetreffende bekendmaking geplaatst dient te worden in De Saambinder van de daarop volgende week. Na dit tijdstip ontvangen kopij kan in principe **niet** meer in bedoeld nummer geplaatst worden. Die kopij wordt dan pas in het volgende nummer opgenomen, althans indien deze daarvoor nog relevant is.

2. De redactie rekent het tot haar bevoegdheid de onder 1 bedoelde kopij gewijzigd/in beknopter vorm te doen opnemen of in het geheel niet voor plaatsing in aanmerking te doen komen. Om verschillende redenen kan dit noodzakelijk blijken te zijn.

3. Het komt vaak voor dat verzocht wordt om met name aankondigingen van vergaderingen en andere bijeenkomsten meer dan éénmaal in De Saambinder te doen plaatsen. Het beleid van de redactie is dat hieraan **niet** kan worden voldaan, behoudens in bijzondere gevallen, zulks ter beoordeling van de redacteur.

Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking en begrip.

Namens de redactie,
J.J. Verhage, redactiesecretaris.

Grandia, Candidaschouw 33, 2726 KC Zoetermeer, tel. 079-3426325, e-mail: L.grandia@winap.nl

• Pag. 178: gemeente HOUTEN

De nieuwe secretaris van de plaatselijke zendingscommissie is: E.D. Baan, Schuilhoeve 19, 3992 NC Houten, tel. 030-254 05 50.

• Pag. 221: gemeente NIJKERK

Het nieuwe adres van de scriba van de diaconie, C.P. van de Baan, is: Lanecamp 2, 3861 LP Nijkerk.

Cursusplaats Dordrecht:

Mw. E.C. den Besten, Capelle a.d. IJssel; C.W. Bot, Nieuw-Lekkerland; M.M. Gerrets, Nieuwerkerk a.d. IJssel; T. Gooier, Opheusden; mw. S.E. de Jong-Verschoor, 's-Gravendeel; mw. C. van Pel, Capelle a.d. IJssel; mw. C.A. Wouterse, Nieuw-Beijerland.

Cursusplaats Goes:

J.W. Braam, 's-Gravenpolder; M. Dekker, Grijskerke; W. Drooger, Nieuwe Tonge; M.J. Hartkoorn, Vlissingen; F. Kriekaard, Krabbendijke; mw. S. Kriekaard, Krabbendijke; J.J. Nieuwenhuijse, Waarde; M.J. v.d. Vreede, Krabbendijke; L. Wouters, Kapelle.

Cursusplaats Gouda:

Mw. L. van Dam-Nugteren, Gouda; mw. G.J. Drost, Waddinxveen; G. Harlaar, Spijkenisse; B. Kok, Capelle a.d. IJssel; mw. W.A. Rook, 's-Gravenhage; A.W. Roukens, Barendrecht; mw. J.W. Roukens, Barendrecht; mw. J. Stolk-de Wit, Bergschenhoek; mw. A.N. Vis, Nieuwerkerk a.d. IJssel; A.A.R. Vlot, Capelle a.d. IJssel, A. Vlot, Hardinxveld-Giessendam; N.A. van Wijngaarden, Boskoop.

In deze sluitingsbijeenkomst werden ook aan onderstaande cursisten ook de volgende E-diploma's uitgereikt:

H.J. van Ewijk, Ede (onderwijsvariant); J. Houweling, Berkenwoude (onderwijsvariant en algemene variant); M.C. Schroevers, 's-Gravenpolder (algemene variant).

Berichten

PROMOTIE

Ter verkrijging van de graad van doctor aan de Universiteit Utrecht verdedigde ons gemeentelid Frank Jacobus Dekker op 14 juni 2004 zijn proefschrift, getiteld: "Modulation of protein-protein in interactions in signaal transduction". Het beschrijft onderzoek op het grensvlak van de biologie en de chemie.

De kerkenraad wil de jonge doctor (26 jr.) hiermee van harte feliciteren. Hij wenst hem Gods zegen toe in zijn werk en hoopt dat hij zijn kennis ten nutte van de medemens en tot eer van God, Die hem wijsheid en verstand schonk, mag besteden.

De kerkenraad van Middelburg-C

CURSUS GODSDIENST ONDERWIJS (CGO)

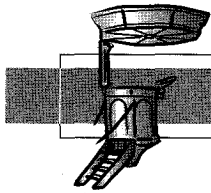
Aan het eind van het cursusjaar 2003-2004

hebben onderstaande cursisten het B-diploma behaald.

Cursusplaats Amersfoort:

Mw. J.A. van den Brink, Barneveld; M. de Bruin en mw. G.J. de Bruin-Gunter, Lunteren; L.M. van den Doel, Hoevelaken; F.D. de Fluiter, Ermelo; M. Geluk, Zeist, mw. H. van Iwaarden-Arends, Woudenberg; mw. W. Kleijer, Nijmegen; M. Klooster en mw. H. Klooster-van Rijn, Veenendaal; H. Kooiker, Barneveld; mw. E.P.J. Kraaijeveld, Apeldoorn; P. Kramer, Huizen; mw. W.R. Methorst-van de Waardt, Scherpenzeel; S. Pasterkamp, Urk; mw. E. Slager, Dedemsvaart; mw. G. Slager, Staphorst; P.J. van Slooten, Urk; mw. J.C. Stufken, Beekbergen; mw. M.G.W. Thijssen, Veenendaal; mw. G. van de Weerd-van Dijk, Tjalleberd.

Predikbeurten

ZONDAG 11 JULI 2004

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Gunst en 11.00 uur ds. Meeuse; Alblasserdam 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Almelo 18.30 uur ds. Neele; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Arnhem 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Barneveld 9.30 en 19.00 uur leesdienst; Beekbergen 10.00 en 19.00 uur kand. De Heer; Berkenwoude 19.00 uur ds. C. Harinck; Bodegraven 10.00 en 16.30 uur ds. Paul; Boskoop 11.00 en 16.30 uur ds. Golverdingen (Geref. Kerk. Zijde 11); Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur ds. Moerkerken; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Deventer 18.30 uur ds. Silfhout; Doetinchem 9.30 en 15.00 uur ds. Silfhout; Dordrecht 10.00 en 17.00 uur leesdienst; Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Eindhoven 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Elspeet 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Enschede 10.00 en 16.00 uur ds. Neele; Enter 9.30 en 16.00 uur ds. Visscher; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur kand. Beens; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 14.30 uur ds. M. Karens; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 14.30 uur ds. Van Krimpen; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur leesdienst; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 19.15 uur ds. Golverdingen; Groningen 9.45 en 15.30 uur ds. Kattenberg; Haarlem 10.00 en 17.00 uur ds. Boogaard; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Hellevoetsluis 10.00 uur (H.A.) ds. Bac; Hendrik-Ido-Ambacht 10.00 en 16.30 uur ds. Zippro; Hilversum 10.00 en 16.00 uur ds. F. Mulder; Hoozevee 9.30 en 15.30 uur ds. Tuinier; Houten 11.00 en 17.00 uur ds. Van der Net; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. B. van der Heiden; Kapelle-Biezeling 9.30 en 14.00 uur leesdienst en 18.00 uur (H.D.) ds. Tanis; Klaaswaal 9.30 uur (H.D.) en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur kand. Bakker; Kortgene 14.30 uur ds. Schipper; Krabbendijke 9.30 en 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. Baaijens; Lisse 10.00 en 16.00 uur leesdienst; Meliskerke 9.30 en 14.30 en 19.00 uur ds. Hogchem; Middelburg-Centrum 14.30 uur ds. Van Gelder; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Moerkapelle 19.00 uur ds. Clements (doventolk); Nieuw Beijerland 9.30 en

18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Meeuse; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur leesdienst (kerk aan de Ooststraat); Nijkerk 18.30 uur ds. Schot; Nisse 9.30 en 14.30 uur stud. Van Manen; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oosterend-Textel 11.15 en 16.30 uur ds. Van Dijk (in Ned. Herv. Kerk); Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur (H.D.) ds. A.B. van der Heiden; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Oudemirdum 9.30 en 19.00 uur ds. Van Dieren; Poederoyen 14.30 uur ds. Melis; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 14.30 uur ds. De Wit; Ridderkerk-Slikkerveer 9.30 uur (H.A.) en 15.30 uur ds. C. Harinck; Rijssen-Noord 9.30 uur leesdienst en 18.30 uur ds. J. Karels en 14.30 uur ds. Schreuder; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rilland-Bath 14.00 uur ds. Verweij; Rotterdam-Alexanderpolder 15.30 uur ds. W. Harinck; Rotterdam-Centrum 18.00 uur kand. Terlouw; Rotterdam-IJsselmonde 9.30 en 16.30 uur ds. Mijnders; Scherpenisse 9.30 en 14.00 en 18.30 uur leesdienst; Sint Annaland 9.30 en 18.00 uur ds. Brugge; Soest 9.30 uur ds. Kleppe en 15.00 uur ds. L. Blok; Terwolde-De Vecht 9.30 en 9.30 uur leesdienst; Tholen 10.00 en 18.30 uur ds. De Jongste en 14.30 uur leesdienst; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 16.00 uur kand. De Heer; Vlissingen 9.30 en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.00 en 18.30 uur ds. Meeuse; Westzaan 15.30 uur stud. Van Belzen; Wierden 9.30 en 18.30 uur ds. Vermeij; Woerden 9.30 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.30 uur ds. Tanis; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur ds. Van Ekeveld; Zoetermeer 14.30 uur ds. Van der Net; Zwijndrecht 9.30 en 15.00 uur kand. Terlouw; Zwolle 9.30 en 15.00 uur ds. Hakvoort.

DINSDAG 13 JULI 2004

Berkenwoude 19.30 uur ds. Tanis; Enter 19.30 uur ds. Visscher; Poederoyen 19.30 uur ds. Mouw; Poortugaal 14.30 uur ds. W.J. Karels (huw. bev.); Westzaan 19.30 uur ds. Clements.

WOENSDAG 14 JULI 2004

Aagtekerke 19.30 uur ds. Brugge; Aalburg 19.30 uur ds. Veenendaal; Andijk 19.30 uur ds. Kleppe; Beekbergen 14.00 uur ds. Verweij (huw. bev.); Benthuizen 19.30 uur ds. Paul; Borssele 19.30 uur ds. Hogchem; Breda 19.30 uur ds. Moens; Hilversum 19.45 uur kand. Terlouw; Katwijk aan Zee 19.45 uur ds. W.J. Karels; Nieuwdorp 19.30 uur kand. Bakker; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. Van Aalst; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Clements; Opperdoes 19.30 uur stud. Van Manen; Ouddorp 19.30 uur stud. Van Belzen; Rilland-Bath 19.30 uur ds. Meeuse; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Mondria; Scherpenzeel 14.30 uur ds. Van Gelder; Wolphaartsdijk 19.30 uur ds. Melis; Zwolle 19.30 uur ds. De Wit.

DONDERDAG 15 JULI 2004

Krimpen a/d IJssel 19.30 uur ds. Hoogerland; Melissant 19.30 uur ds. Schipper; Ridderkerk 19.30 uur ds. Verweij; Ridderkerk-Slikkerveer 19.30 uur ds. Schot; Scherpenzeel 14.00 uur ds. Van Boven (huw. bev.).

VRIJDAG 16 JULI 2004

Kapelle-Biezeling 14.00 uur ds. Tanis (huw. bev.).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar. Zondag 11 juli om 10.00 uur evangelist G. Baan en 17.00 uur leesdienst.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten zondag 11 juli om 10.30 uur dhr. K. Brandeman en 17.00 uur evangelist G. Baan. U bent hartelijk welkom in onze evangelisatiepost van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist G. van de Breevaart; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur evangelist H.J. van den Boogaart. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag-zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

2 Timotheüs 2 : 19

Heden nam de Heere tot onze droefheid van ons weg onze geliefde oud ambtsbroeder

Gijsbert Cornelis Holl

in de leeftijd van 85 jaar.

Van 1973 tot 1994 heeft hij in getrouwheid en met eenvoud in de gemeente het ambt van diaken vervuld.

De Heere trooste de kinderen en kleinkinderen en heilige de roepstem aan ons hart.

Gereformeerde Gemeente Aalburg
A. Rozendaal, preses
H. Versteeg, scriba

Wijk en Aalburg, 26 juni 2004

Dankbetuiging

"Dankt God in alles." Dat is onze opdracht. Doch van ons zelf zien wij dat niet. Maar de HEERE heeft daarvoor onze ogen geopend om Gods goedheid op te merken. Bijzonder ook in de afgelopen tijd.

Zo mogen we ook allen bedanken voor de vele blijken van medeleven betoont in bezoek, hulp, gebeden, giften, telefoontjes, kaarten en brieven tijdens de operatie, ziekte en behandelingen en rond het overlijden van onze lieve vrouw en moeder

Ada Fontijn-de Wilde

W. Fontein en kinderen

Dordrecht, juli 2004

INTEKENVOORDEEL !

D.V. dit najaar verschijnt bij ons:

Uit het *Leerboek van vrije genade*
De Heidelbergse Catechismus
in 52 preken

door ds. J. Karels

Eenvoudige, actuele en praktische verhandeling
van de Heidelbergse Catechismus.
Zoveel mogelijk is de oorspronkelijke spraaktaal aangehouden.

Duidelijke letter, geschikt voor de leesdiensten
± 800 biz., 2-delig, Gebonden. / ISBN 9080741639

Intekenprijs **€ 59.⁹⁰**

(na 31 oktober 2004 € 64,90)

Zend mij direct na verschijning ..... ex.
Uit het *Leerboek van vrije genade*, ds. J. Karels, à € 59,90.

Naam : .....
Adres : .....
Postcode : ..... Woonplaats: .....
Telefoon : .....

Verfijgbaar bij de boekhandelaar

**BOEKEN EN MUZIEK
VAN DER BOOM**

Voorstraat 41, 3245 BG Sommelsdijk
Tel. (0187) 48 26 14 / Fax (0187) 48 45 20
Email: boomboek@filternet.nl

**Airconditioning
op de
Preekstoel**

Bel Aktie 010-4517471

Te koop in Achterberg, gemeente Rhenen, zeer royale woning circa 560 m³, 5 slaapkamers, uit te breiden tot 7 slaapk. Garage en een grote tuin (grond perceel 429 m²) mooi gelegen in het dorp; "landelijk wonen in het hart van Nederland". Dicht bij scholen en kerken. Vraagprijs € 349.000,- kk. Voor een eerste contact met de eigenaar: tel. 0317-618773.

Korting 10% korting bij 2e reservering binnen een jaar. Korting wordt berekend op boeking(en) buiten schoolvakanties.

Oosterend - Texel
Rust en ruimte, vakantie in eigen sfeer, alle jaargetijden

Ruimgelegen en vrijstaande 6/8 pers. bungalows; 4/6 pers. stacaravans. Ook bungalows met cv.

Op Texel zijn veel bezienwaardigheden. Maak gebruik van de conversatiezaal. Doe mee aan diverse (dag)activiteiten.

Met familie of vrienden tijdens uw jubileum samen er even tussenuit.

Op het park Vrijstaand

Nieuwe bungalow

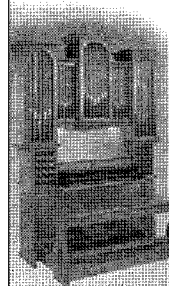
Bel voor meer informatie of onze gratis brochure met foto's. Deelweken zijn ook mogelijk (al vanaf € 110,-).

Meer informatie of reserveren? Bel 0222 31 83 91

Kom gerust eens langs om kennis te maken met ons uitgebreide assortiment nieuwe en gebruikte orgels, bladmuziek en cd's!

Orgelcentrum Andante
A van Ostadelaan 35
Veenendaal
0318-50 50 63
Dealer van:
- Johannes
- Wesley
- Opus
- Sweetnick
- Rembrandt
- Monarke
- Domus
- Content
Ruime sortering
bladmuziek (ook klavier)
& Muziek CD's
Openings tijden
do 13.30 - 17.30
vr 13.30 - 17.30
& 18.30 - 21.00
za 09.30 - 12.00
& 13.30 - 17.00
en volgens afspraak

DE SPECIALIST IN HUISKAMER- EN KERKORGELS

Voor info bel:
0416-692787
of
0341-425712

Reformatische Vereniging van Ongewild Kinderloze Echtparen

IN LIEFDEVOLLE HERINNERING...

Uw gedachten over een uniek gedenkteken geven
wij gestalte in natuursteen. Vraag naar het
fotoboek met vele voorbeelden.

Grafgedenktekens
Zandee & de Kuijper

Goes: Rotonde Ringbaan-West
Telefoon (0113) 216555

Middelburg: Arnesteinweg 40
Telefoon (0118) 612579

Zoetermeer: Argonstraat 66
Industrieterrein Lansinghage
Telefoon (079) 3615010

Email: info@grafgedenktekens.nl

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ
Horsen bv

DORPSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

begrafenisverzorging
T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen, Rotterdam, Gouda, den Haag en omstreken.
Opbaarmogelijkheden in een door u gewenst uitvaartcentrum of thuis met koeling.
Geen crematies.
Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

Voor een paar dagen of langer gezelligheid en sfeer, **Pensioen "De Peel"**, gelegen in de mooie Betuwe, waar het gewoon goed is. Fam. Knuivers, Boveneindsstraat 14, 4041 EJ Kesteren. Tel. 0488-481687.

Brand- en inbraak
telecommunicatie
beveiliging
Elektra
Verlichting
Afkonding
CV-onderhoud
Loodgieter
Vastgoed
AKTIE bv

Onderhoud van uw Kerkgebouw
Voor alle installaties

Bel Aktie 010-4517471

- Voor een waardige en stijlvolle verzorging van begravenissen, naar wens van de familie;
- Geen crematies;
- Opbaren met kistkoeling in het sterfhuis of in de voor u bekende aula's;
- Dag en nacht bereikbaar en overal te ontbieden; ook voor de verzorging van de overledene door een gediplomeerde verpleegster.

AL UW PERSOONLIJKE WENSEN WORDEN DOOR ONS IN ALLE RUST EN VERTROUWELIJK BEHARTIGD.

Begrafenisonderneming de Jongh

Kerkstraat 15a, 4181 AA Waardenburg
Tel. 0418-652039

Receptijzer 5
3371 JC Hardinxveld-Giessendam
Tel. 0184-611154

Begrafenisverzorging Kina
Begravenissen in Capelle a/d IJssel e.o. D.W. Schipper, tel. 010-458 31 12.
Wij verzorgen geen crematies.

AKOSTER
Begrafenisonderneming

Voor uitvaartzorg in :

- ◆ Scherpenzeel
- ◆ De Valk-Wekerom
- ◆ Barneveld
- ◆ Amersfoort
- ◆ Veenendaal
- ◆ Renswoude
- ◆ Kaatwijkkerbroek
- ◆ Woudenberg

Geen crematies

Prinsenaan 30
3925 BM Scherpenzeel
Tel. 033 277 0555

Begrafenisonderneming
Brouwer

Voor een verantwoorde en stijlvolle begrafenis

- * mogelijkheid voor thuis opbaren
- * eigen rouwvervoer
- * kist wordt schoudergedragen
- * gratis laatste wens boekje

R.C. Brouwer Bentindlaan 1a, Leersum
tel. 0343-461880 b.g.g. 06-51504726

- Amerongen - Amersfoort - Doorn - Elst -
- Langbroek - Leersum - Moorn - Maarsbergen -
- Rhenen - Woerden - Woudenberg -

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING
G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04

Wij verzorgen begravenissen in Veenendaal, Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Te Huur: in **Nunspeet** op camping **De Hofstee** vakantiehuisje zomerperiode nog vrij tel: 078-6124982 of 078-6150961

Zelfstandige woonruimte gezocht met eigen keuken en badkamer voor een meisje dat werkt te Bodegraven op de Akker (siloah) tel. 0182 304400.b.g.g. 0548 518583

Werken op Zorgboerderij de Mèkkerstee

De Mèkkerstee heeft als doelstelling zinvolle dagbesteding en begeleiding te bieden aan mensen die door psychiatrische of psychosociale problemen of licht verstandelijke beperking moeite hebben met het functioneren in de maatschappij. De Mèkkerstee is een onderdeel van Eleos.

Wij hebben nog plaats voor enkele deelnemers.

Een ieder die hier meer over wil weten kan contact opnemen met André de Jong, locatiehoofd, tel.0187-684050.
E-mailen kan ook: andre.dejong@eleos.nl

De Mèkkerstee
Hofdijksweg 34
3253 KB OUDDORP

WESOTRONIC

GELUIDSINSTALLATIES
KERKTELEFONIE
RINGLEIDING

Voor ieder oor een zuiver geluid!

Tevens uw leverancier voor:

- ✓ BRANDMELDINSTALLATIES
- ✓ ONTRUIMINGSINSTALLATIES
- ✓ BEVEILIGINGSSYSTEMEN
- ✓ TELEFONIE
- ✓ KLUIZEN

Bijdrupplein 9-11
2992 LB BARENDRECHT
Telefoon 0189 - 621000
Fax 0189 - 610000

Galvanieweg 10b
6071 SC NUNSPEET
Telefoon 0341 - 271000
Fax 0341 - 271010

Müller ruimt op!

NIEUWE BOEKEN MET ZEER HOGE KORTINGEN!

1. Baaijens J.A. – Ben jij ook een discipel?
(De auteur zoekt, samen met jou, een weg in het leven. Hij zet je aan het denken over de rijkdom van het discipelschap. Daarnaast schetst hij een beeld (van het gevaar) van de zonde. Ook laat hij zien hoe veilig de weg is achter Jezus Christus aan. Met gespreksvragen!)
(2000) Pb. 160 pag. van € 10,95 voor € 3,50
2. Baaijens J.A. – Opwekking tot reformatie.
(Het "naar binnen gekeerde christendom" moet naar buiten toe vruchten gaan dragen! Daarbij gebruikt Baaijens voorbeelden uit de kerkgeschiedenis die laten zien hoe de Heere met eenvoudige middelen in vroeger tijden een opwekking wilde geven.)
(1999) Pb. 132 pag. van € 11,35 voor € 3,50
3. Bac Ds.A. – Het Licht der wereld. (Bundel met acht preken waaronder drie voorbereidingspreken met betrekking tot het Heilig Avondmaal.) (1997) Geb. 127 pag. van € 11,50 voor € 4,00
4. Beelen Dr.J.van – De nodiging gaat uit. Over de deelname aan het Heilig Avondmaal. (2000) Pb. 71 pag. van € 11,25 voor € 2,50
5. Blankestijn Cathrinus – God in Leersum. (Dit boek laat ons iets zien van de mensen van toen en nu, over het dorp van toen en nu en over het kerkelijk leven in Leersum van toen en nu.)
(1999) Pb. 227 pag. (Geïll.) van € 17,50 voor € 4,50
6. Blankestijn Dr.C. – Kerkvoogden in verzet.
De Leersumse Quaestie 1920-1940.
(1998) Pb. 227 pag. (fraai Geïll.) van € 24,90 voor € 5,00
7. Bonar Horatius – Valen L.J.van; Bonar in balans. Pleidooi voor een evenwichtige prediking. (Wat is nodig om zalig te worden? Hoe krijg je geloofs zekerheid? Wat is de betekenis van de uitverkiezing? De auteur behandelt deze actuele geloofsvragen aan de hand van de leer van Horatius Bonar (1808-1889), omdat deze Schotse predikant een diep inzicht had in de verhouding tussen Wet en Evangelie.)
(2001) Pb. 112 pag. van € 14,50 voor € 3,50
8. Da Costa-Belmonte Hanna – Dubois Dr.O.W.; DAGBOEKJE van Hanna da Costa-Belmonte. (Het leven van Hanna da Costa, getrouwd met de later zeer bekend geworden Isaac da Costa, kent naast hoogtepunten ook vele dieptepunten. "O God, ondersteun, sterk ons, wij bezwijken bijna", zo lezen we. Naar de oorspronkelijke 19e eeuwse tekst.) (2000) Pb. 278 pag. van € 14,50 voor € 3,50
9. Doornenbal Ds.J.T. – Reisbeschrijvingen. (In dit boek zijn de beschrijvingen opgenomen van de negen grootste reizen die Ds.Doornenbal maakte. Deze reisbeschrijvingen trokken alom de aandacht en zijn nog steeds de moeite van het lezen waard!)
(1998) Geb. 440 pag. van € 22,50 voor € 7,50
10. Doornveld Ds.IJme – Nelis A.J.; Zittende aan de voeten van Jezus. Ds.IJme Doornveld (1864-1925).
(Naast een uitgebreide biografische schets van Ds.Doornveld - aangevuld met vele foto's - zijn ook een achttal predikaties opgenomen.)
(1997) Geb. 186 pag. (fraai Geïll.) van € 23,60 voor € 5,00
11. Edwards Jonathan – Valen L.J.van; Leven in Zijn gunst.
Jonathan Edwards en zijn gezin. (Uitgebreide biografische schetsen.)
(2001) Geb. 175 pag. (Geïll.) van € 18,50 voor € 6,50
12. Exalto Drs.K. – De kracht der religie. Tien schetsen van Gereformeerde "Oude Schrijvers" uit de 17e en 18e eeuw.
(Schetsen van o.a. Simon Simonides, Johannes Quintius, Caspar Alardin, N.S.van Leeuwarden, De Lantman, Jeremias Hollebeek, e.v.a.)
(1976) Geb. 146 pag. (Geïll.) van € 16,80 voor € 5,00
13. Groe Theodorus van der – Brieven van Theodorus van der Groe. (Vooral in zijn brieven leren we Van der Groe als pastor kennen. Verschillende personen geeft hij raad aangaande hun geestelijk leven. Ook zijn vijf brieven opgenomen van Susanna Bosman, die bijzonder was gesticht door de geschriften van Van der Groe.)
(2000) Geb. 229 pag. van € 18,70 voor € 6,50

14. Ham Ds.H.van der (Red.) – Sions heil en troost. Dverdenkingen van Christelijke Gereformeerde predikanten. (Bundel zeldzame Bijbels-bevindelijke preken van o.a. Jac.Wisse Czn., Ds.P.de Groot en Ds.R.Kok. Deze uitgave is tevens voorzien van korte biografische schetsen en uniek fotomateriaal!)
(1997) Geb. 185 pag. (Geïll.) van € 22,65 voor € 5,00
15. KIND VAN ONS. Een eerste handreiking aan ouders van kinderen met een handicap. (Deze uitgave kwam tot stand i.s.m. "Helpende Handen", Vereniging voor gehandicaptenzorg van de Gereformeerde Gemeenten.) (1995) Pb. 152 pag. van € 4,52 voor € 1,00
16. Laman Ds.W.F. – Kwantes C.M.; Genade en eer. Uit het leven van Ds.W.F.Laman. (Uitgebreide biografie van deze zeer bekende predikant. Tevens werden enkele meditaties en preken opgenomen.)
(1998) Geb. 240 pag. (fraai Geïll.) van € 22,65 voor € 5,00
17. McGrath Alister – De laatste der puriteinen. Een biografie van James I.Packer. (2000) Pb. 319 pag. van € 25,40 voor € 5,00
18. McGrath Alister E. – Kooistra Bennie; Een theoloog van de relevantie. Een kennismaking met Alister E.McGrath.
(1999) Pb. 182 pag. van € 18,70 voor € 4,00
19. Rutherford Samuel – Brieven van Samuel Rutherford. (Deze uitgave bevat een selectie van 70 brieven. Ook zijn korte biografische schetsen opgenomen van hen aan wie Rutherford schreef.)
(2e druk 2000) Geb. 193 pag. van € 16,50 voor € 5,00
20. Schenkeveld Margaretha H. e.a. (samenstelling) – Het is begonnen met David. De 150 Psalmen in het Nederlands berijmd, vertaald en bewerkt door 47 Nederlandse dichters uit vijf eeuwen. (Psalmberijmingen van Dirk Camphuysen, Petrus Dathenus, Guido Gezelle, Philips van Marnix, Heymen Dullaert, Jacobus Revius e.v.a.)
(1999) Pb. 364 pag. van € 27,60 voor € 5,00
21. Stuyvenberg Ds.Th.van – Uw trouw is groot. Tien preken. (In dit boek is tevens een beknopte levensbeschrijving opgenomen.)
(1999) Geb. 167 pag. van € 13,90 voor € 5,00
22. Teellinck Willem – Kramp J.; Een pilaar in Gods kerk, of; leven en werkzaamheid van Willem Teellinck.
(1979) Pb. 60 pag. van € 7,70 voor € 2,00
23. THEOLOGISCHE ASPECTEN VAN DE NADERE REFORMATIE.
Bijdragen en artikelen van Dr.T.Bienen, Drs.K.Exalto, Prof.Dr.C.Graaf-land, Dr.B.Loonstra en Prof.Dr.W.van 't Spijker.
(1993) Geb. 315 pag. van € 28,40 voor € 7,50
24. Vergunst Drs.E.F. – Huisgenoten Gods. Het geheim van Israël en de gemeente. (2000) Pb. 140 pag. van € 11,50 voor € 3,50
25. Verhave Jan Peter- Afgescheiden en wedergekeerd.
Het leven van J.A.Wormser en zijn gezin.
(2000) Pb. 2000 pag. (fraai Geïll.) van € 24,50 voor € 5,00
26. Viljoen Prof.Dr.Francois – Zevenmaal FEEST. De betekenis van joodse feesten voor de christelijke eredienst.
(2000) Pb. 45 pag. van € 9,95 voor € 2,50
27. Viljoen Prof.Dr.Francois – "Kinderen, hoort naar mij".
Teksten uit het Oude Testament voor kinderen.
(2000) Pb. 112 pag. van € 11,95 voor € 3,00
28. Vogelaar L. – Tot opziensers gesteld 2. Uit het leven van de ouderlingen A.Bac, ir.C.N.van Dis, C.de Knecht, L.Nieuwenhuyzen, G.J.van de Pol, L.W.van der Sluijs, L.Staat en M.Versteeg.
(1999) Geb. 242 pag. (Geïll.) van € 16,90 voor € 5,00

BESTELBON

Deze Bestelbon in een envelop zonder postzegel opsturen aan:
Theologische Boekhandel ANTIQUARIAAT MÜLLER
Antwoordnummer 761 3190 WC Hoogvliet

Naam: .....
Adres: .....
Postcode: .....
Woonplaats: .....

.....Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr.....
.....Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr.....
.....Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr.....
.....Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr..... ..Ex.Nr.....

Verzendkosten zijn voor rekening koper. Voor bestellingen boven de € 90,00 berekenen wij GEEN VERZENDKOSTEN!

Theologische Boekhandel
Antiquariaat Müller

DIRECT BESTELLEN.....?!

Tel. (010) - 4386538

Fax. (010) - 4388675

E-mail: Bestel@mullerbook.nl